

TUTKIMUSOSIO

Julkaistavissa la 27.7.2024 klo 00.01

Ilmapuntari 2024: Näkemykset julkisten palveluiden riittävydestä kotikunnassa

Riittämättömät vanhus- ja terveysterveystoimet ovat voimistuvia kipupisteitä

Kesäkuussa 2024 toteutetussa Ilmapuntari-tutkimuksessa tunnusteltiin näkemyksiä julkisten, kunnallisten ja alueellisten palveluiden riittävydestä omassa kotikunnassa. Arvioidut palvelut olivat pääosin kuntapalveluita ja muutamilta kohden nykyään julkisia hyvinvointialueiden tehtäviin kuuluvia palveluita. Arviointi toteutettiin neliportaisella asteikolla ääripäinään ”palvelut ovat täysin riittäviä” tai ”palvelut ovat täysin riittämättömiä”.

Tulokset ovat yleisilmeeltään myönteisiä. Useimmat tiedustellut palvelut arvioidaan jokseenkin tai täysin riittäviksi. Kärkeen kohoavat kulttuuri- ja kirjastopalvelut, jotka valtaosa (86 %) katsoo täysin tai jokseenkin riittäviksi. Käytännössä yhtä hyvän riittävyysarvion saavat liikuntaan ja urheiluun liittyvät palvelut (85 %). Palvelujen riittävyttä koskevat näkemykset lukioista ja ammatillisista oppilaitoksista (79 %), peruskouluista (79 %) sekä teknisistä palveluista (71 %) erottuvat myös myönteisyydellään. Lähimmäksi viiden kärkeä sijoittuu lasten päivähoidon palvelut, joita pitää riittävinä omassa kotikunnassaan kaksi kolmesta vastaajasta (65 %).

Aivan kaiken ei kuitenkaan koeta olevan kunnossa. Selvimpänä kriittisyys kohdistuu terveysterveystoimien ja vanhustenhuollon riittävyteen. Joka toinen arvioi vanhusten- (52 %) ja terveydenhuollon palvelut (49 %) riittämättömiksi kotikunnassaan. Myös muiden sosiaalipalvelujen (lastensuojelu, päihdepalvelut, vammaispalvelut jne.) riittävyteen ollaan melko tyytymättömiä. Lähes joka toinen (45 %) katsoo muut sosiaalipalvelut kotikunnassa riittämättömiksi.

Kokoava yleisarvosana julkisten palvelujen riittävydelle asuinkunnassa painottuu kuitenkin yksiselitteisen myönteiseksi (69 % palvelut riittäviä ja 26 % riittämättömiä). Silti se, onko tulos vapauttava tuomio nykyiselle julkiselle palvelutuotannolle, jää isoksi kysymysmerkiksi. Näin on siksi, että riittämättömiksi koetaan paljolti ne palvelut, joita kansalaiset ovat monissa aiemmissa tutkimuksissa pitäneet kaikkein tärkeimpinä (terveysterveystoimet, vanhusten huolto). Lisäksi vastaajat ottavat kantaa myös sellaisiin palveluihin, jota he eivät itse käytä tai tarvitse.

Tulkinnassa tulee myös ottaa huomioon, että kysymys luotaa tyytyväisyyttä lähinnä määrällisestä näkökulmasta – eli siihen onko palveluja tarjolla, eikä niinkään sitä, millaisia ne ovat laadultaan. Jälkimmäinen asianpuoli ei välttämättä käy yksin edellisen kanssa, koska palveluiden laadulla on monia erilaisia kriteereitä.

Edellisen kerran KAKS tiedusteli näkemyksiä palveluiden riittävydestä vuonna 2022. Nyt saadut tulokset piirtyvät monilta osin samansuuntaisiksi. Kipupisteitä ovat jo aiemmin olleet vanhustenhuolto ja terveysterveystoimet. Etenkin terveysterveystoimien riittävyteen kohdentuu aiempaa selvästi enemmän tyytymättömyyttä ja tyytymättömien osuus on johdonmukaisesti lisääntynyt vuodesta 2018 lähtien (32 % → 38 % → 49 %).

Eläkeläiset ja ikääntyneet ovat huolissaan terveys- ja vanhustalveluiden riittävydestä asuinkunnassaan

Palveluiden riittävyden arvioinnissa väestöryhmittäiset erot ovat kokonaisuutena melko niukkoja. Osasy tähän on se, että monet jakaumista ovat koko väestön tasolla niin vinoja, ettei niihin mahdu asiallisesti kovin merkittävää väestöryhmien välistä vaihtelua.

Sukupuolten välillä on korostuseroja, joista keskeisimmät ilmenevät naisten suurempana pettymyksenä vanhus- ja terveyspalveluiden sekä sosiaalipalveluiden riittävyttä kohtaan. Koska kyseisiä palveluja koskevissa arvioinneissa on muutoinkin eniten vaihtelua ja ne katsotaan myös merkitykseltään tärkeimmiksi, väestöryhmittäinen tarkastelu on mielekästä rajata niihin.

Terveyspalvelujen riittävyysarvioissa huomionarvoiset mielipide-erot liittyvät vastaajien ikään ja ammattiasemaan. Terveyspalveluiden riittävyys koetaan jonkin verran keskimäärää paremmaksi nuorempien ikäluokkien ja ylempien toimihenkilöiden keskuudessa. Ikääntyneimpien (61–70- ja yli 70-vuotiaiden), eläkeläisten ja työttömien keskuudessa enemmistö kokee terveyspalvelut ainakin jokseenkin vaillinaisiksi.

Tyytyväisyys terveyspalvelujen riittävyteen on vahvasti sidoksissa myös vastaajien puoluekantaan. Kokoomuksen, perussuomalaisten ja keskustan kannattajat on tyytyväisimpiä terveyspalveluiden riittävyteen, kun taas etenkin SDP:n ja vasemmistoliiton tukijoista selvä enemmistö näkee palvelut enemmän tai vähemmän riittämättömiksi omassa kotikunnassa.

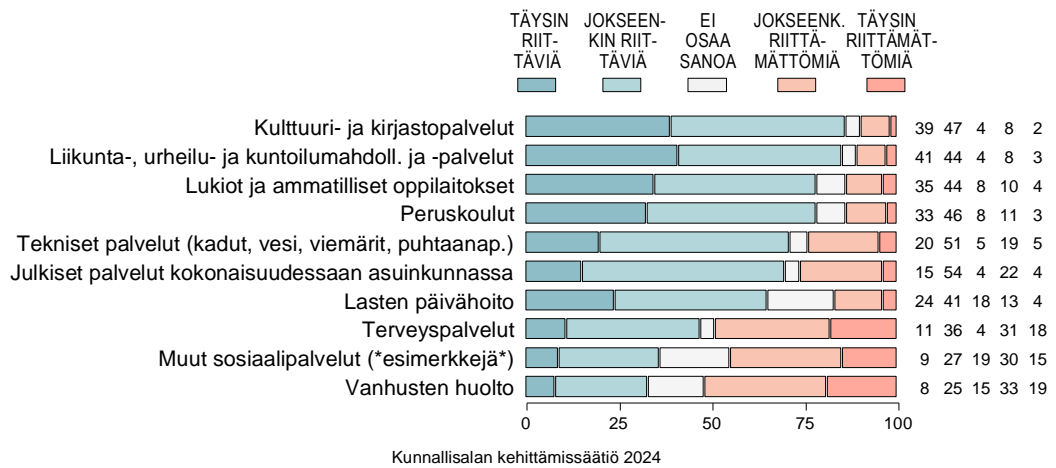
Vanhustenhuoltopalveluiden riittävyttä koskevissa arvioissa yhteys ikään on niin ikään selkeä. Kriittisyys on suurta ikääntyneimpien (61–70- ja yli 70-vuotiaiden) keskuudessa. Nuorimpiin ikäluokkiin kuuluvista noin neljännes ei kyennyt ottamaan kantaa asiaan. Eläkeläisistä kaksi kolmesta on tyytymätön. Pääkaupunkiseudulla tyytymättömyyslukema on kiusallisen suuri, enemmistö pääkaupunkiseudun asukkaista arvioi vanhustalvelut riittämättömiksi. Maaseutumaisissa kunnissa tyytymättömiä löytyy kaksi viidestä.

Puoluekannan mukaan selvä enemmistö SDP:n, vihreiden ja vasemmistoliiton tukijoista ilmoittaa, että vanhustalvelut kotikunnassa ovat riittämättömiä tarpeeseen nähden. Myös pienpuolueiden kannattajista enemmistö on tyytymättömiä. Kokoomuksen, perussuomalaisten ja keskustan tukijat ovat hieman keskimäärää tyytyväisempiä.

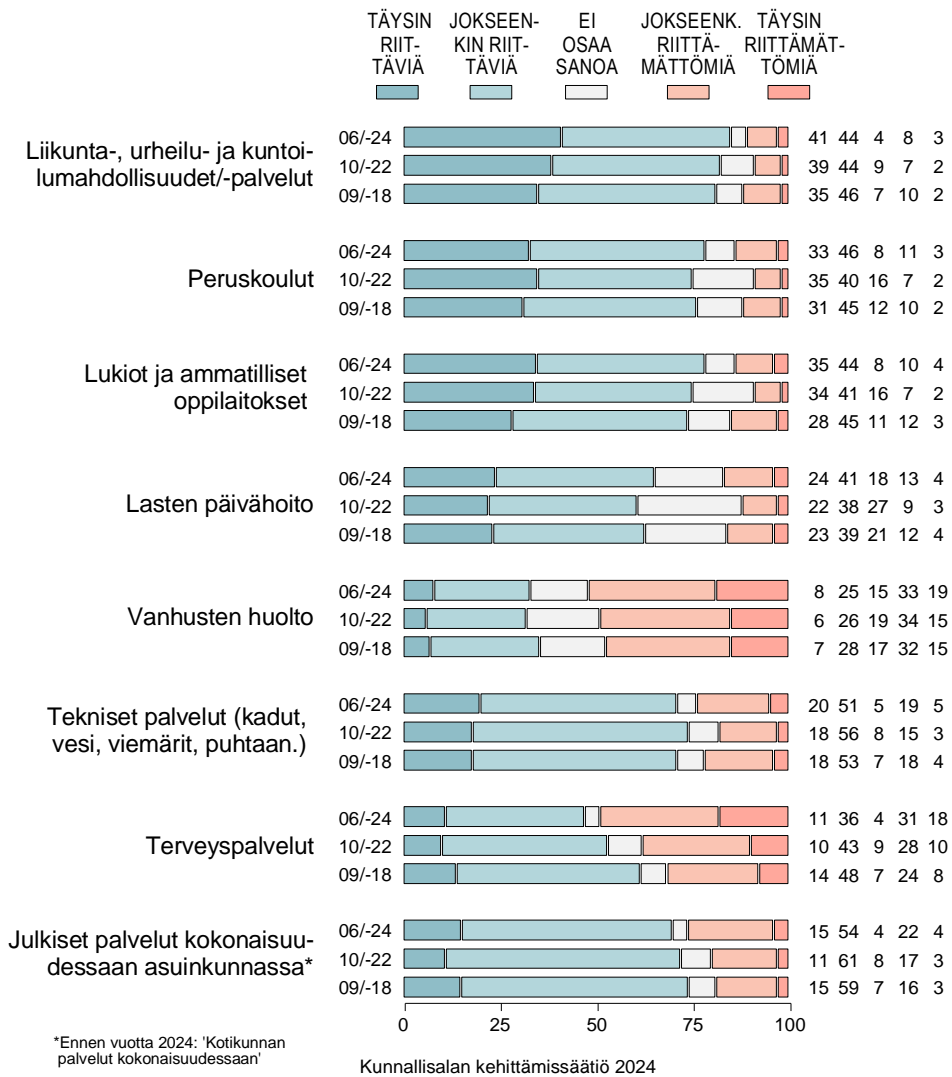
Tutkimuksen toteutus

KAKS – Kunnallisan kehittämssäätiön tutkimuksen toteutti Verian (aiemmin Kantar Public). Tutkimusaineisto on koottu Gallup Kanavalla 1.–5.6.2024. Haastatteluja tehtiin yhteensä 1.062. Vastajat edustavat maamme täysi-ikäistä väestöä Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on koko aineiston tasolla suurimmillaan vajaat kolme prosenttiyksikköä suuntaansa.

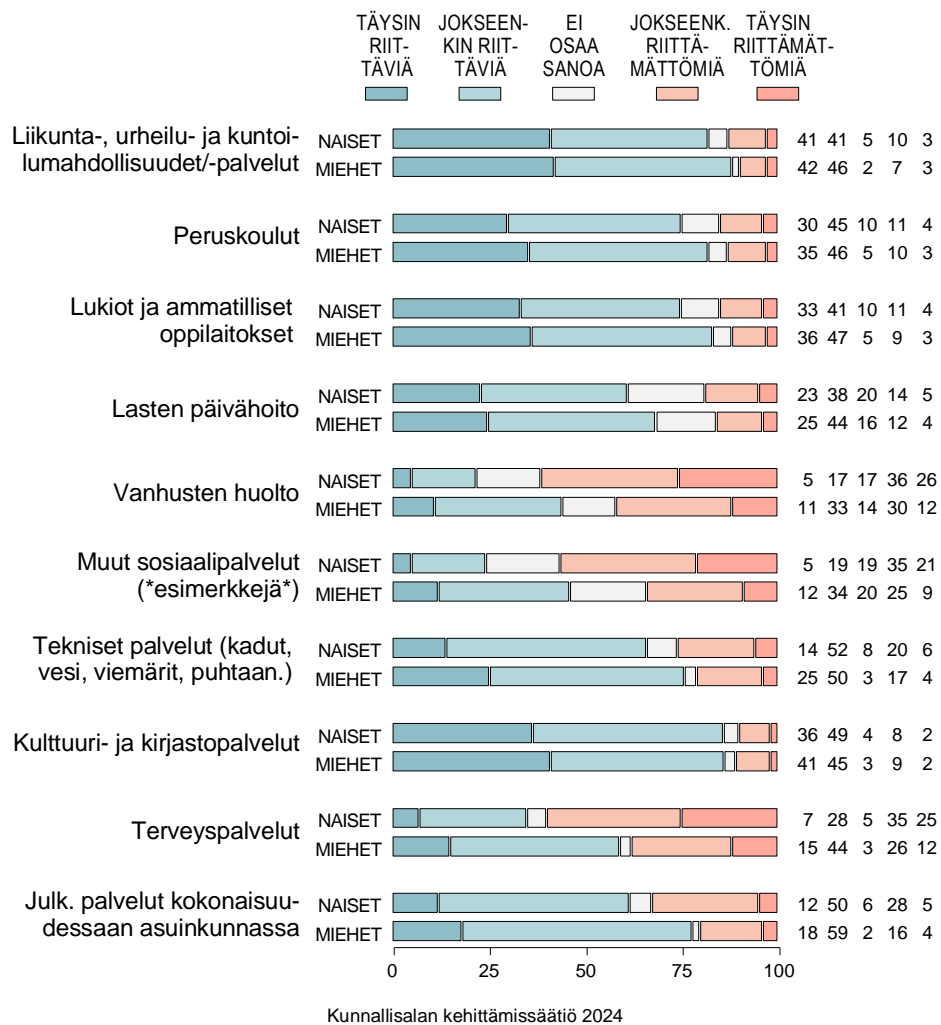
Kuvio 7. KUINKA RIITTÄVIÄ TAI RIITTÄMÄTTÖMIÄ JULKISET PALVELUT OVAT KOTIKUNNASSA NIIDEN TARPEESEEN NÄHDEN (%).

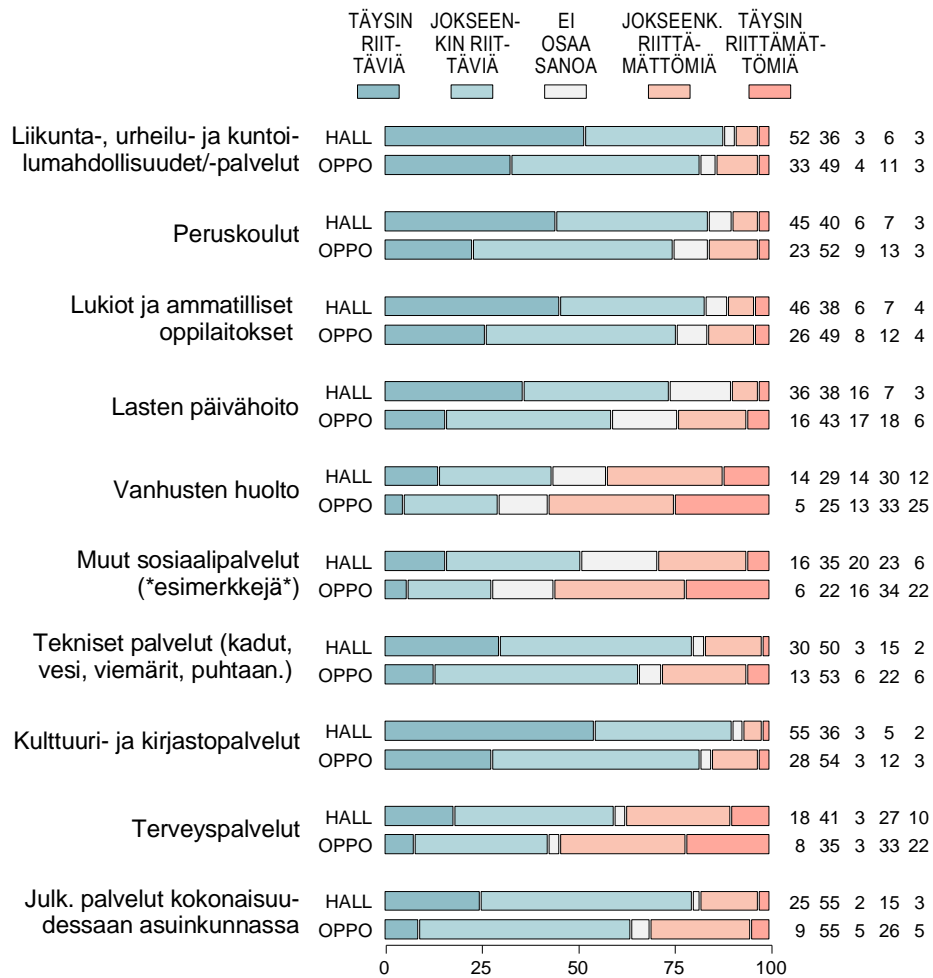
Kuvio 7t3. KUINKA RIITTÄVIÄ JULKISET PALVELUT OVAT KOTIKUNNASSA: ARVIOT SYKSYLLÄ 2018, SYKSYLLÄ 2022 JA KESÄLLÄ 2024 (yhteiset arviointikohteet, %).

Kuvio 7s. KUINKA RIITTÄVIÄ JULKISET PALVELUT OVAT KOTIKUNNASSA: NAISTEN vs. MIEHETEN ARVIOT (%).

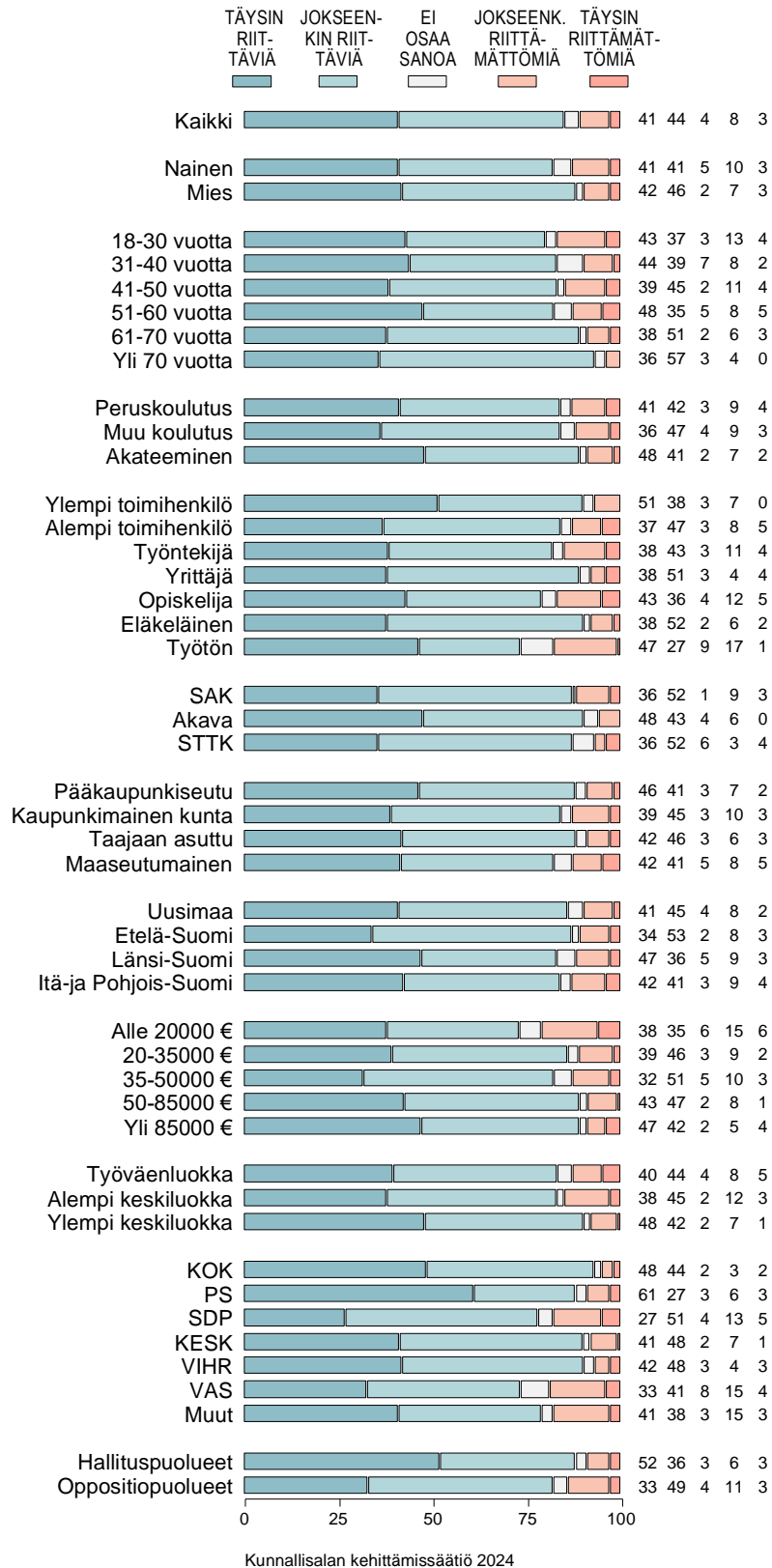

Kuvio 7h. KUINKA RIITTÄVIÄ JULKISET PALVELUT OVAT KOTIKUNNASSA: HALLITUSPUOLUEIDEN (HALL) vs. OPPOSITIOPUOLUEIDEN (OPPO) KANNATTAJAT (%).

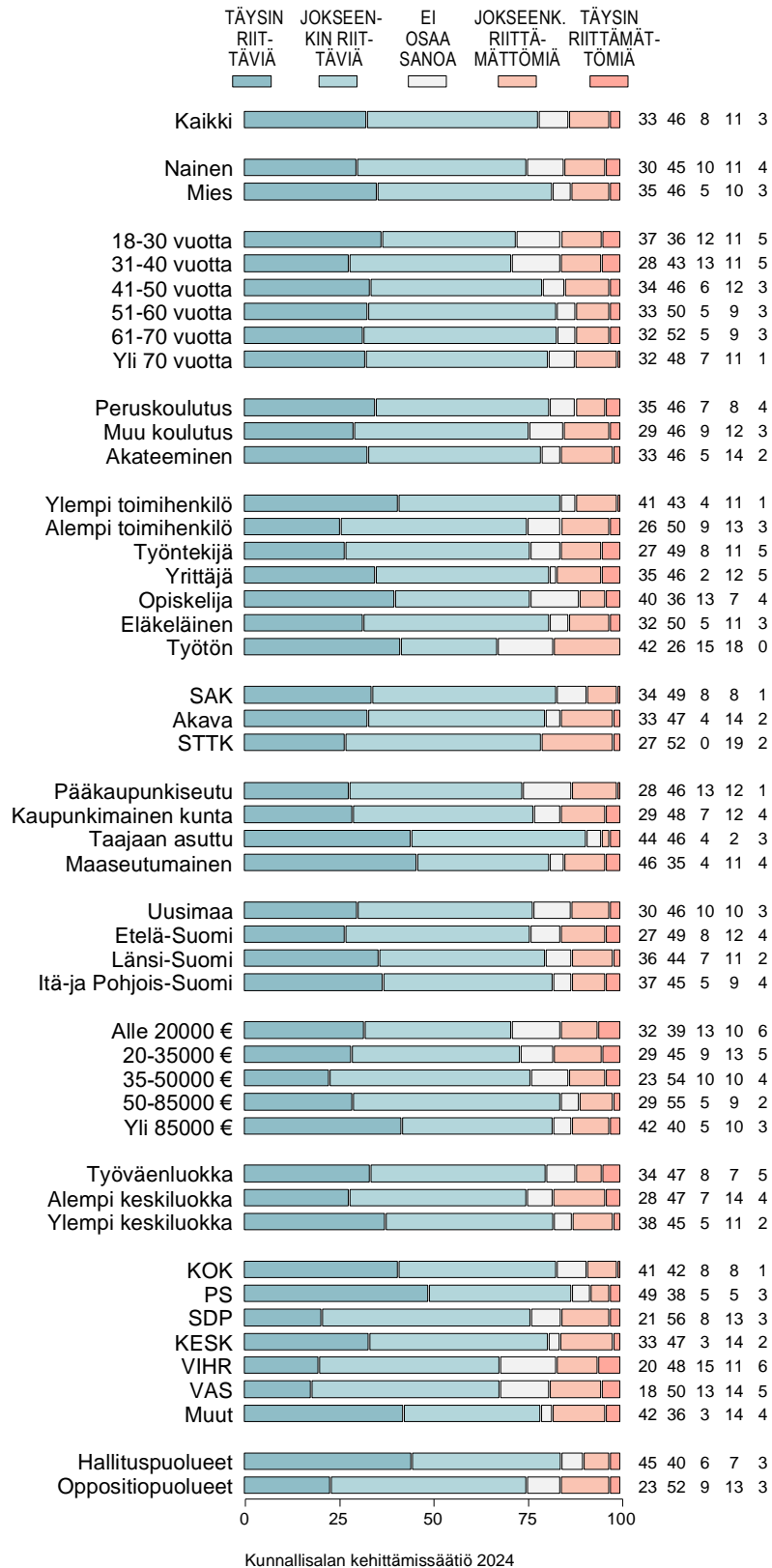

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2024

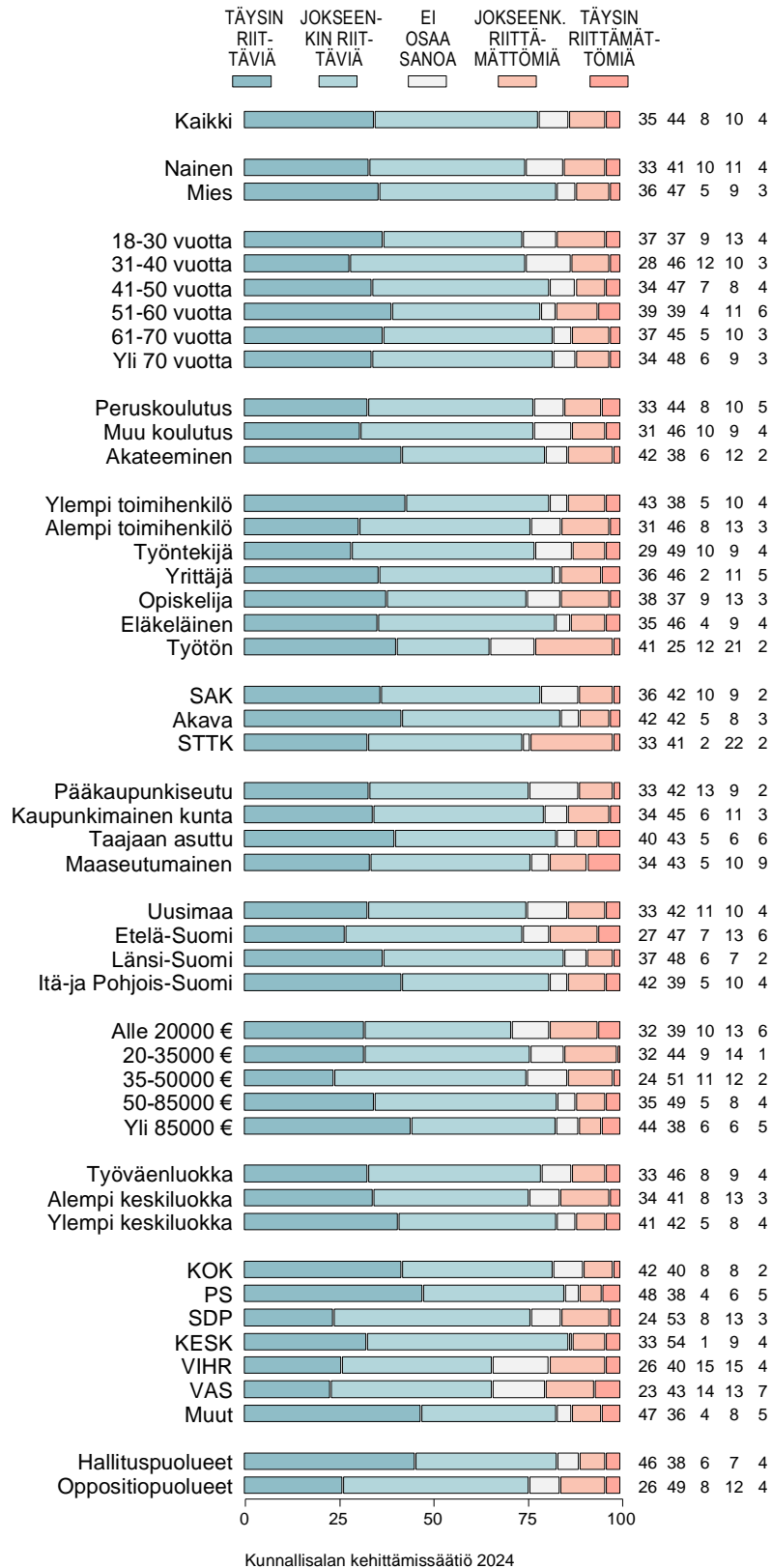
Kuvio 7-1. JULKISTEN PALVELUIDEN RIITTÄVYYS: LIIKUNTA-, URHEILU- JA KUNTOILUMAHDOLLISUUDET JA -PALVELUT (%).

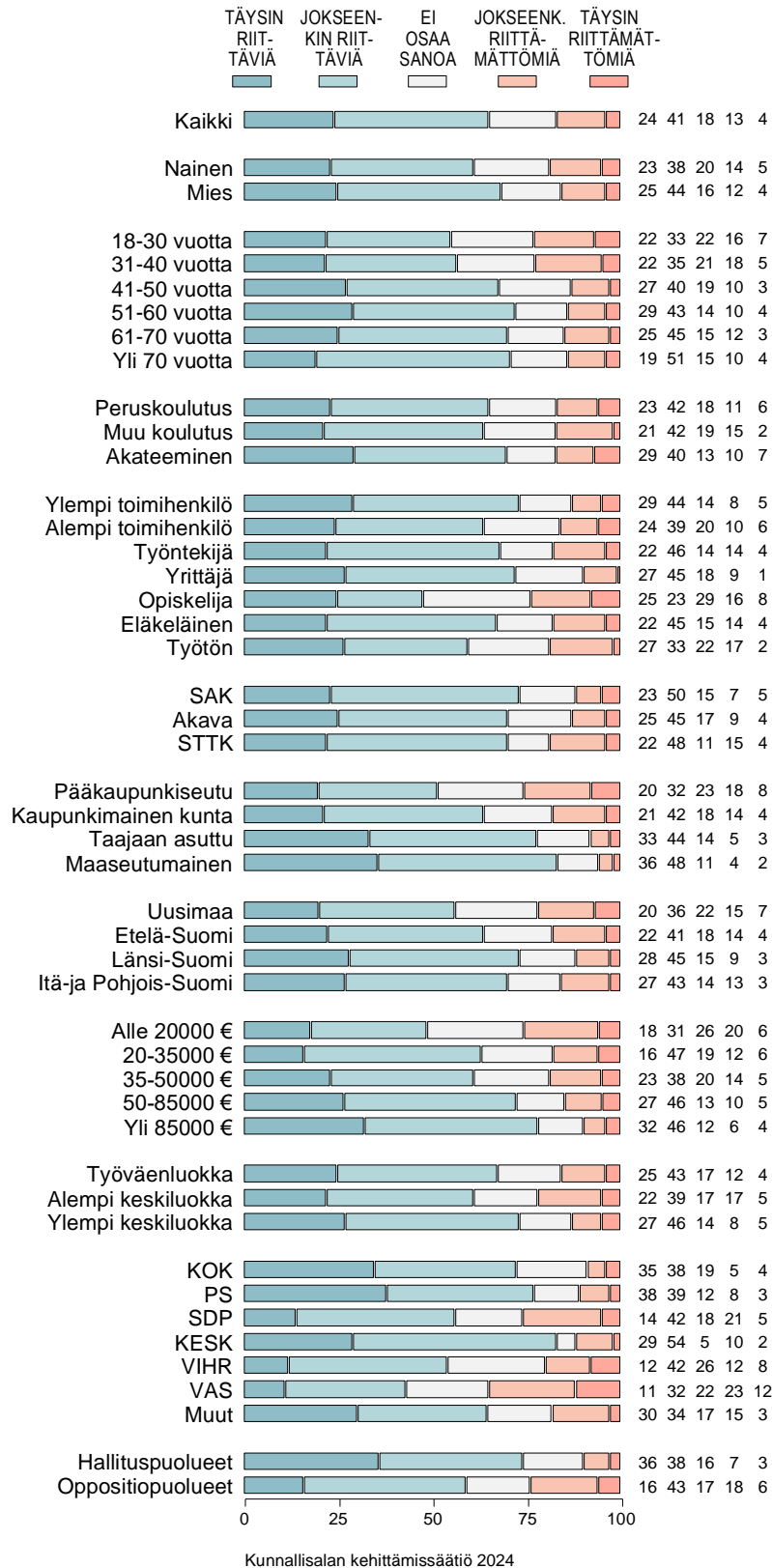

Kuvio 7-2. JULKISTEN PALVELUIDEN RIITTÄVYYS: PERUSKOULUT (%).

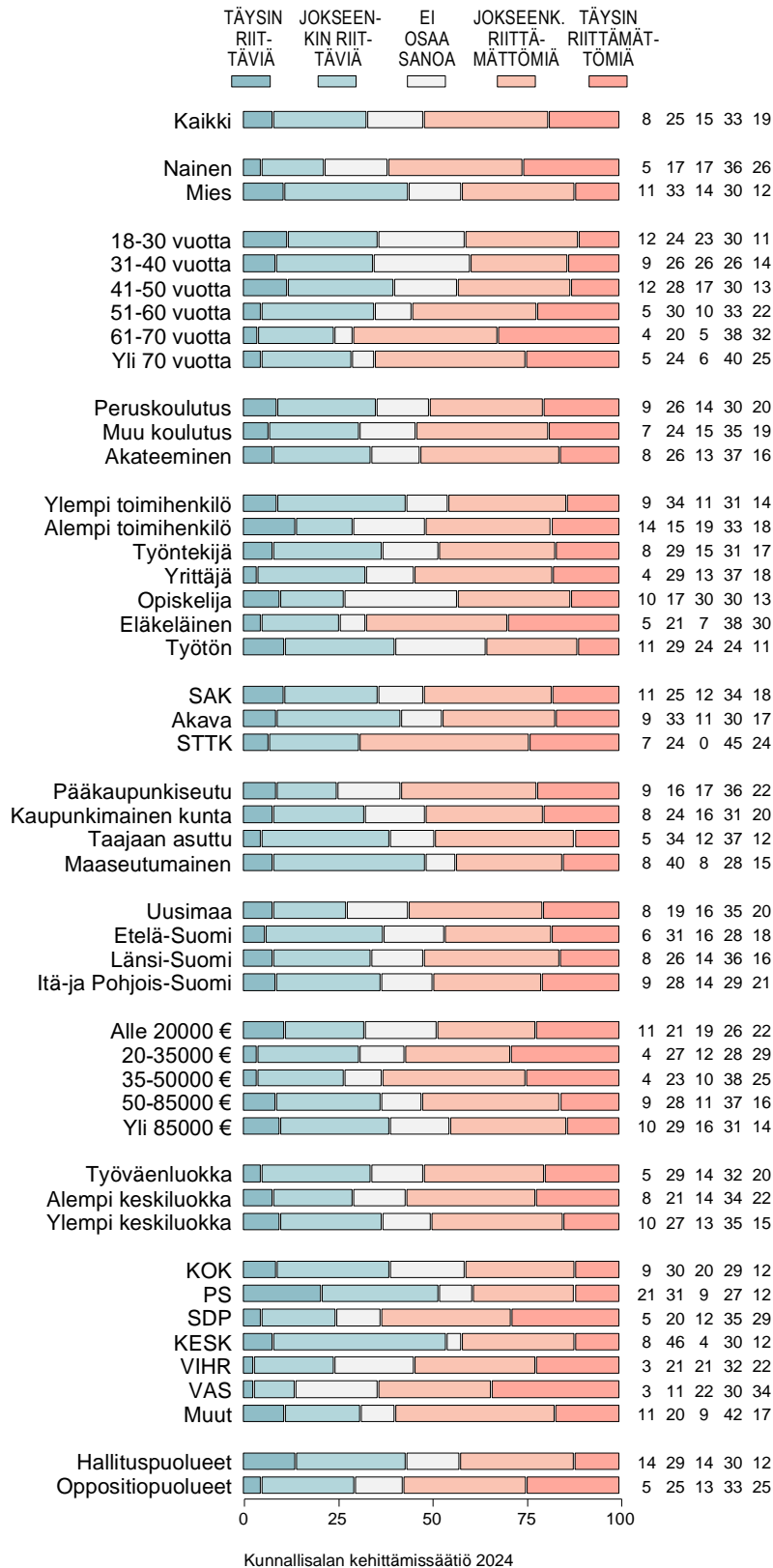

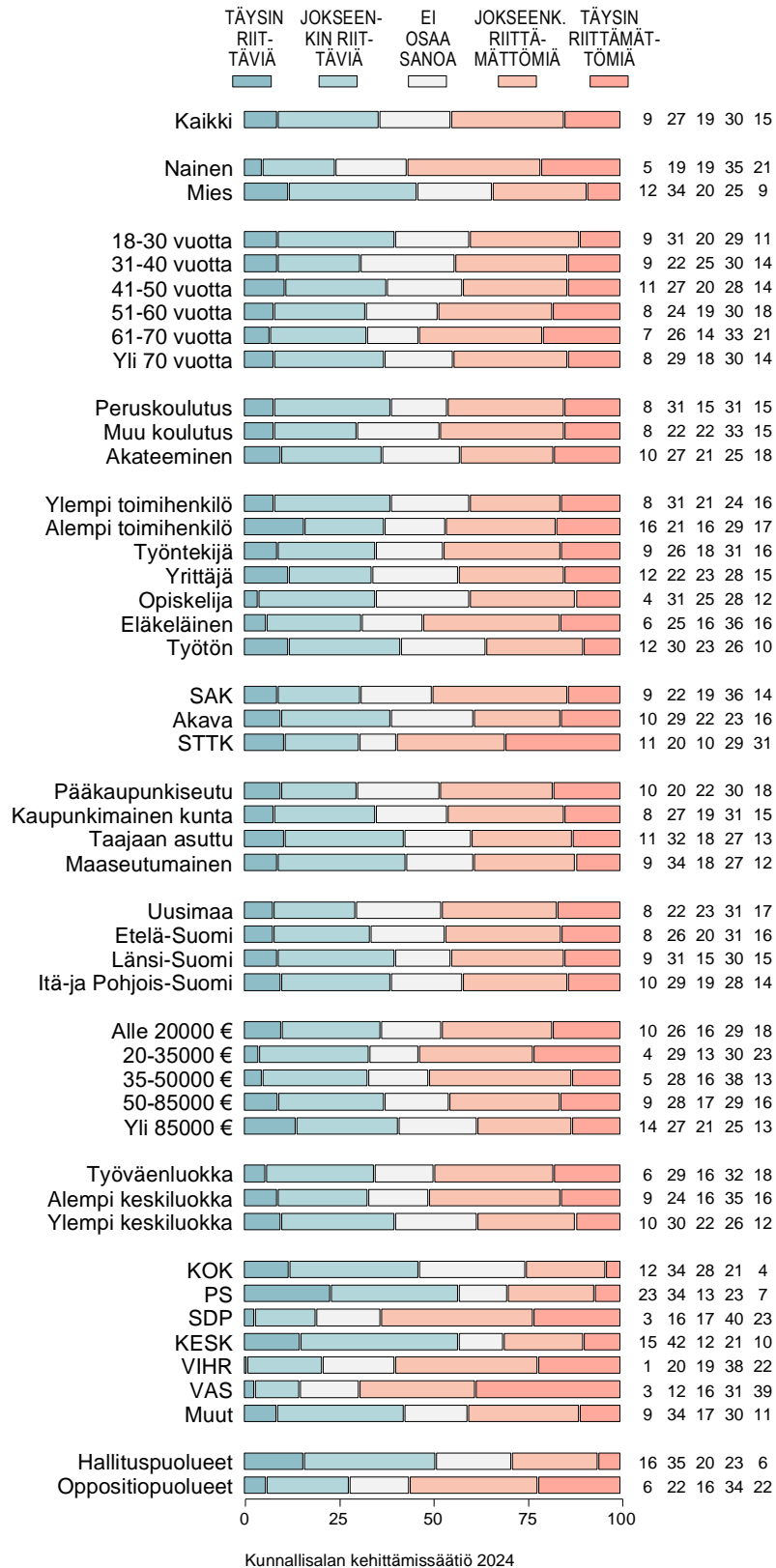
Kuvio 7-3. JULKISTEN PALVELUIDEN RIITTÄVYYS: LUKIOT JA AMMATIL-
 SET OPPILAITOKSET (%).

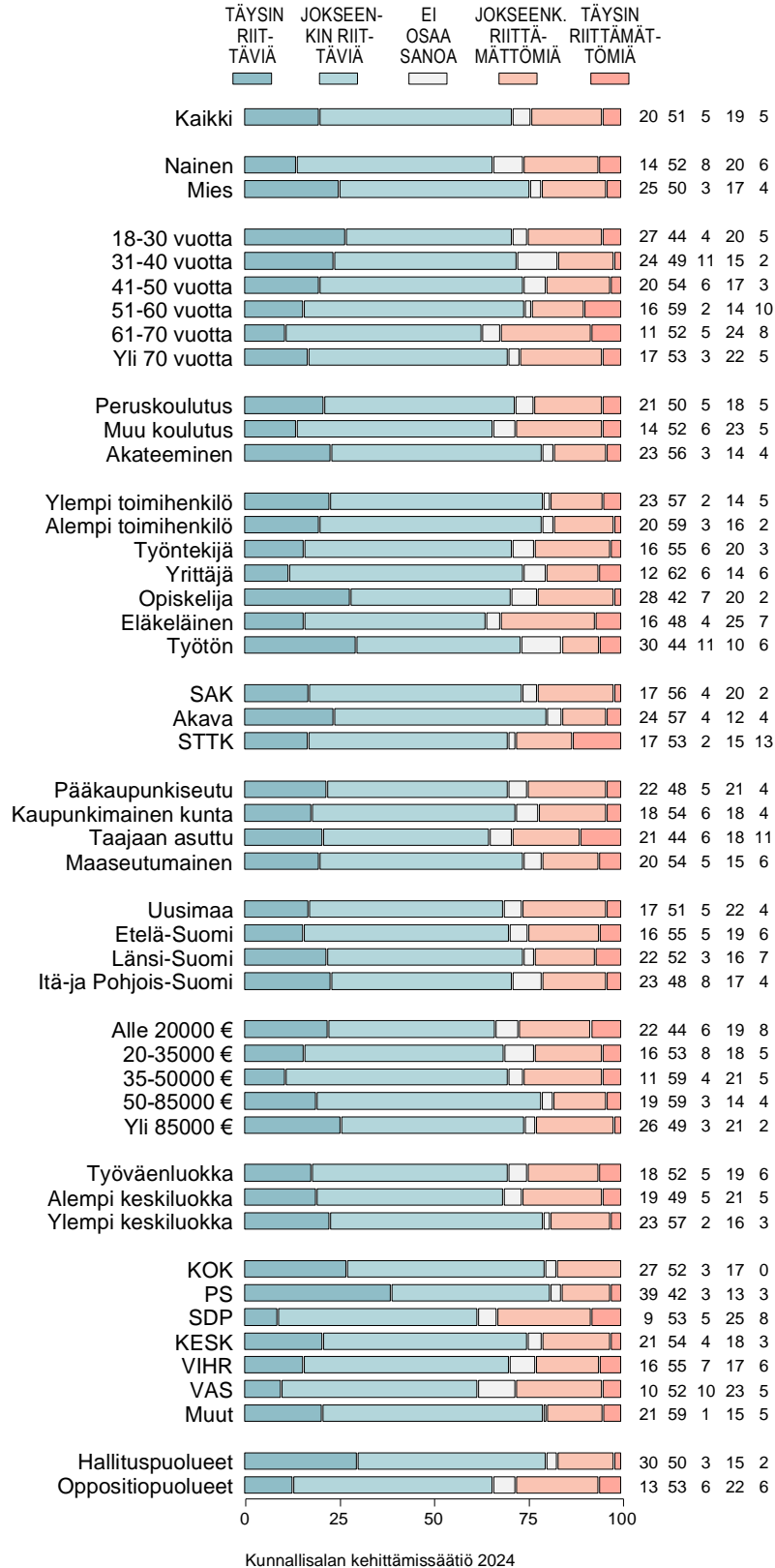
Kuvio 7-4. JULKISTEN PALVELUIDEN RIITTÄVYYS: LASTEN PÄIVÄHOI-
 TO (%).

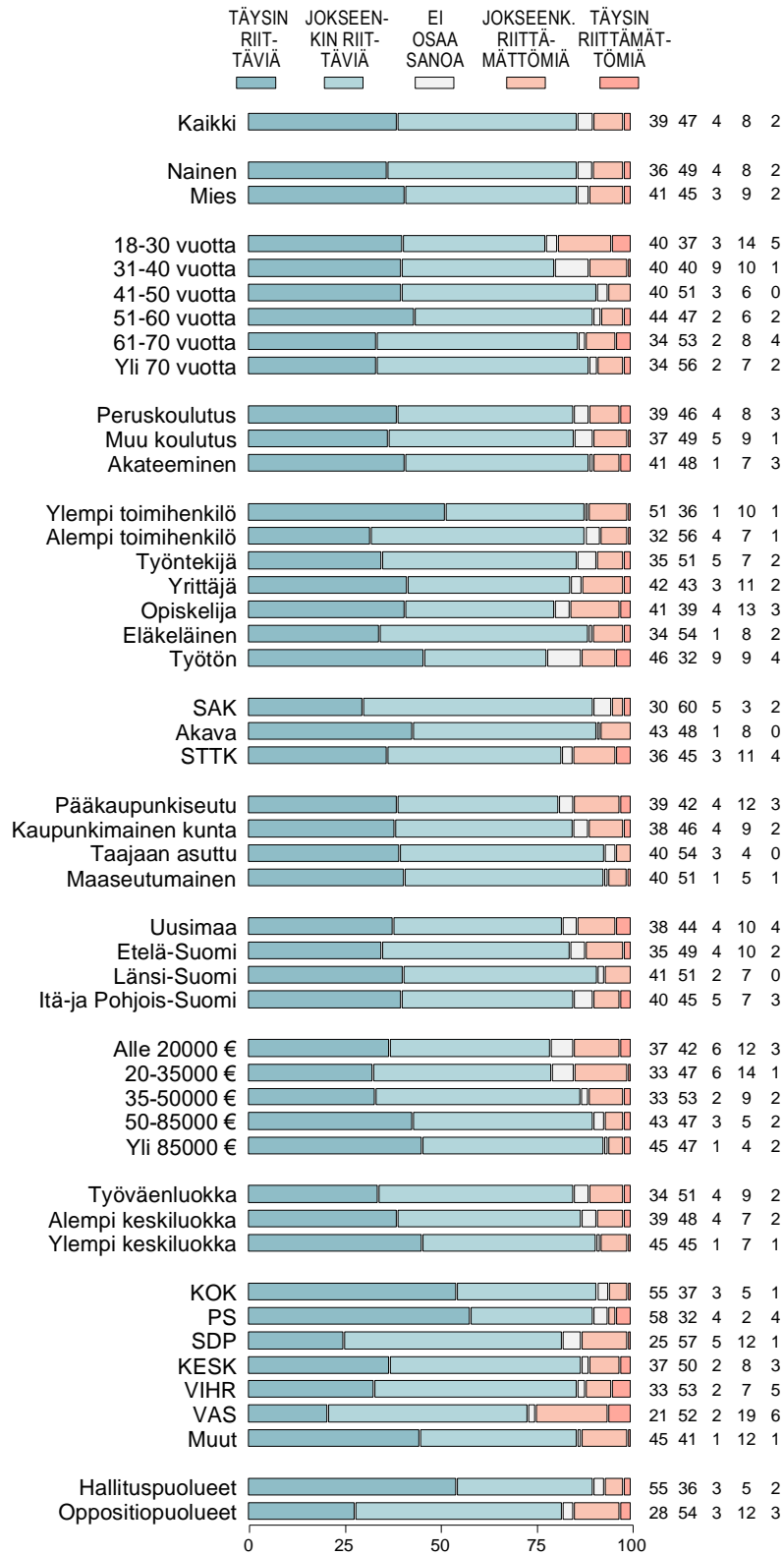
Kuvio 7-5. JULKISTEN PALVELUIDEN RIITTÄVYYS: VANHUSTEN HUOLTO (%).

Kuvio 7-6. JULKISTEN PALVELUIDEN RIITTÄVYYS: MUUT SOSIAALIPALVELUT (lastensuojelu, päihdepalvelut, vammaispalvelut jne.) (%).

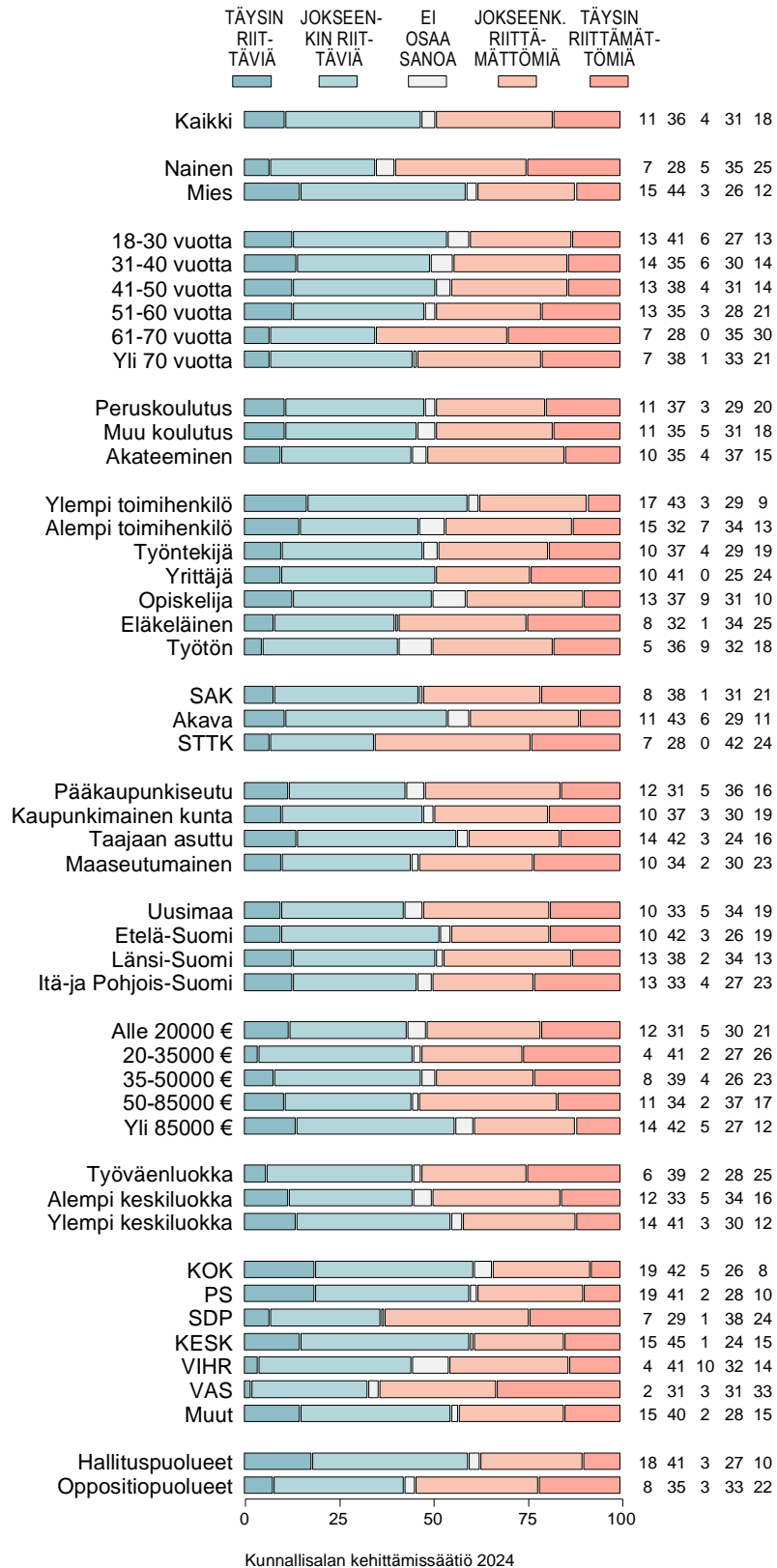

Kuvio 7-7. JULKISTEN PALVELUIDEN RIITTÄVYYS: TEKNISET PALVELUT
 (kadut, vesi, viemärit, puhtaanapito jne.) (%).

Kuvio 7-8. JULKISTEN PALVELUIDEN RIITTÄVYYS: KULTTUURI- JA KIRJAS-
 TOPALVELUT (%).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2024

Kuvio 7-9. JULKISTEN PALVELUIDEN RIITTÄVYYS: TERVEYSPALVELUT (%).

Kuvio 7-10. JULKISTEN PALVELUIDEN RIITTÄVYYS: JULKISET PALVELUT
 KOKONAISUUDESSAAN ASUINKUNNASSASI (%).
